

Dėkojame už ištikimybę visiems „Respublikos“ leidinių grupės prenumeratoriams, kurie renka tradicines vertybes

PRENUMERATA REKLAMA KONTAKTAI ANEKDOTAI VIDEO

Paieška

Naujausias Lietuva Pasaulis Sportas Pramogos Kultūra Nuomonės ir komentarai Mokslas Archyvas
Laisvalaikio kortelė Laisvalaikio nuolaidos Žvaigždės ir žmonės Kinas, muzika, TV Intymios paslaptys Keistenybės Grožis ir stilius

R Žvaigždės ir žmonės

Partizanai G.Pigagaitės portretuose šypsosi

2014 kovo mėn. 01 d. 19:04:22
Giedrė MILKEVIČIŪTĖ, „Respublikos“ žurnalistė

Tai buvo lygiai prieš 70 metų. Tuomet Gražinai Pigagaitei-Vilbik buvo tik septyniolika. Tada žinomo Dzūkijoje fotografo Luko Pigagos dukra dar pati nelabai suvokdama, kad smarkiai rizikuoja, fotografavo Dzūkijos miškuose užsimaskavusius partizanus, tarp jų ir partizanų vadą Adolfą Ramanauską-Vanagą. Fotografavo juos atokvėpio minutėmis, tada, kai vyrai buvo gerai nusiteikę, juokavo, šmaikštavo. O kaipgi kitaip? Juk ir pati fotografė buvo jauna ir graži mergina.

Būsimam vyrui Henriui Vilbikui dovanotas autoportretas. 1950 m.

I Atminimo aukso fondą įrašyti tie, kurie kovojo, nepasidavė, žuvo ar liko gyvi ir paliko ryškų pėdsaką istorijoje. Tarp jų dažniausiai minimi vyrai, bet yra ir moterų. Viena iš jų - varėniškė 87 metų Gražina Pigagaitė-Vilbik. Apie šią moterį tik ką sukurtas dokumentinis filmas iš serijos „Vyrų šešėlyje“. Tai režisieriaus Justino Lingio sumanyta istorinių filmų serija, kurioje minimos tokios moterys, kaip 1831 metų sukilimo dalyvė Emilija Pliaterytė, tarpukario Lietuvos politinės veikėjos Felicija Bortkevičienė, Magdalena Avietėnaitė ir kitos.

Aš juos pažinojau...

Režisierius J.Lingys pasakojo: „Kai važiuojame į tą vietą Varėnos rajone, kur G.Pigagaitė fotografuodavo partizanus, pakelėje pamatėme didžiulį jau Nepriklausomybės laikais pastatytą akmenį, jame įkalta: „Čia guli kovotojai už Lietuvos laisvę“. Ir išvardytos kelios dešimtys Dzūkijoje žuvusiųjų partizanų pavardės, vardai ir slapyvardžiai. Tuomet mes sustojome, o mūsų filmo herojė pasakė: „Aš juos beveik visus pažinojau. Šaunūs buvo vaikinai. Aš juos fotografavau“.

Bingelių kaime buvusio namo, kuriame G.Pigagaitė gyveno, nebėra. Ir medžiai nauji užaugę. Ji rodė, kur fotografavo, taip pat rodė nuotraukas, kurias išsaugojo. Kitos nuotraukos atsidūrė pas partizanus. Tarp jų ir garsioji A.Ramanauskos-Vanago fotografija, kurią kaip brangiausią relikviją saugoja partizanų vado dukra Aukstutė Ramanauskaitė-Skokauskienė. Kartu su filmavimo grupe buvo Dzūkijos nacionalinio parko darbuotojas žinomas fotografas Algimantas Černiauskas, apie šią įdomią moterį prieš kelerius metus rašęs „Nemuno“ žurnale, o šį sykį įamžinęs juostos kūrime akimirkas.

Režisieriui patiko garbaus amžiaus moters guvus ir gyvas pasakojimas, sveikas dzūkiškas humoro jausmas, kurio nesudėsi nei į filmą, nei į knygą. Svarbiausia buvo per ją paminėti tuos, kurie tikėjo Lietuvos laisvės idėja. Vien tai, kad pokario Lietuvoje fotografės amato ėmėsi provincijoje gyvenanti mergina, buvo neįprasta. Kad ir kaip ten būtų, tuometinėmis sąlygomis fotografavimas, juo labiau nuotraukų darymas buvo vyriškas darbas.

1 SAKINIŲ **GRIPAS:** vienoje Prancūzijos senelių prieglaudoje per dvi savaites nuo gripo mirė 13 gyventojų; dar šeši senukai dėl ligos paguldyti į ligoninę.

UŽDARO: garsusis britų virtuvės šefas Džeimis Oliveris dėl „Brexit“ priverstas uždaryti šešis savo tinko „Jamie's Italian“ restoranus Didžiojoje Britanijoje.

Daugiau

Respublika
rekomenduoja

Labiausiai
skaitomi
(per 72 val.)

Daugiausiai
komentuoti
(per 72 val.)

1. V.Rubavičius: Gedimino bokšto auka - Lietuvos 100-mečiui
2. Patriotinės organizacijos metamos į gatvę. Benamė tapo net Sausio 13-osios brolija
3. Euras įvestas ne dėl žmonių
4. Išskirtinis interviu dienraščiai „Vakaro žinios“: Ko nepasakė prezidentė?
5. Seimas girtiems dar paliko landą
6. Seimo pirmininko žmona I.Pranckietienė: Deja, pas mus kovojama ne už Lietuvą
7. 2017-ieji: nauji metai, nauja valdžia. Ką žada?
8. Kam gi valdžia skolas gražina? Savo žmonėms!
9. Klaikiausia konservatorių įžvalga išsipildė: visur - rusai
10. Išskirtinis prieš 12 metų iš VSD pašalinto aukšto saugumo karininko A.Sereikos interviu. Tarkime, kad...

**RDAKINĖS
KOLEGIJOS
TRIBŪNA**

Tik Lietuvai ir tik jos sąmoningiems piliečiams skirtas specialus leidinys

ŽALGIRIS

ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO priedas

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

reklama

Naujienų agentūra

ELTA

siūlo darbą

RESPUBLIKA

Dienos klausimas

1927 metų lapkričio 15 dieną Bingelių kaime gimusi Gražina tęsė savo tėvo ne tik Dzūkijoje gerai žinomo profesionalaus fotografo Luko Pigagos darbą. Mergaitė nuo vaikystės stebėjo ir išmoko pati visus senosios fotografijos technologijos procesus.

Tarsi jaunystės nuotykių

G.Pigagaitė-Vilbik dabar pasakoja apie kai kuriuos įvykius kaip apie jaunystės nuotykius. Tačiau moteris nepamiršo, kad nuo 1944 metų vasaros su ginklu rankose išėję į miškus jauni narsūs žmonės ginti savo krašto nuo okupantų savivalės rizikavo gyvybe. Rizikavo ir ji pati.

„Gražinai tuomet buvo septyniolika, kai į jos namų duris pasibeldė du jaunuoliai, pasivadinę Genio ir Bevardžio slapyvardžiais. Įteikę pluoštą karikatūrų su Stalino portretais jie paprašė merginos jas išplatinti Vilniuje, - priminė jam anksčiau pasakotus faktus A. Černiauskas. - Tai buvo labai rizikinga ir pavojinga. Karikatūras su Stalino atvaizdu Gražinai padėjo platinti ir klijuoti Vilniuje studijavęs jos bičiulis Juozas Šumskas, kuris tuo metu studijavo Vilniuje. Taip atsirado karikatūros Vokiečių, Pylimo ir Gedimino gatvėse. Pasirodo, ši užduotis buvo savotiškas partizanų bandymas išsiaiškinti, ar mergina tinka svarbesnei užduočiai - jamžinti jų portretus. Apie tai, kaip turi elgtis pavojaus akimirka, kad nesukeltų bereikalingų įtarimų, ją konsultavo pats partizanų vadas A.Ramanauskas-Vanagas ir Albertas Perminas-Jūrininkas“.

Fotografijas Gražina spausdino palėpėje kontaktiniu būdu, naudodama saulės šviesą. „Būdavau įsitempusi ir su baimė klausydavau kiekvieno įtartino garso, - pasakojo pavojingomis sąlygomis dirbusi fotografė. - Kartą, tik pakabinus partizanų nuotraukas džiūti, pamačiau pro langą ateinant „stribus“. Intuityviai suvokiau, kad reikia slėpti nuotraukas. Griebiau prie durų stovintį kibirą, sumėčiau į jį nuotraukas, o ant jų suverčiau ędalą kiaulėms. Pačiūpusi kibirą išskubėjau į tvartą. Taip mane ir praleido tarpduryje stovintys „svečiai“. Pasiekusi tvartą pajutau, kad dreba visas kūnas“.

Kaime visi žinojo, kad Gražina fotografuoja partizanus, bet niekas okupacinei valdžiai jos neskundė. Tačiau ši paslaptis kažkaip išryškėjo. Netrukus į namus užsuko neprašyti svečiai, kaltindami, kad Gražina fotografuojanti „banditus“. Toks tada buvo metas, jog tie, kurie buvo susitaikę su okupantų valdžia, besipriešinančius vadino banditais. Iš merginos buvo pareikalauta atiduoti fotoaparata. Išryškinus juostą tikėtasi rasti partizanų portretus, bet mergina buvo apdairi ir negatyvus paslėpė patikimoje vietoje. Terado „svečiai“ tik keletą gamtos vaizdų. Mat baimindamasi kruopštesnių kratų mergina dalį juostų sudegino, o kitą dalį sudėjo į stiklinį butelį ir užkasė. Gimtinėje gyventi ir dirbti tapo pavojinga ir ji išvažiavo į Varėną. „Toks jau mano likimas, kad nuolat teko patirti streso“, - prisimena Gražina.

Sūnus - apie sovietmečio paslaptis

Gražina išteikėjo už varėniškio Henriko Vilbiko, 1953 metais gimė sūnus Alfredas, vėliau susilaukė ir dukters Violetos. Beje, mėgstanti muziką moteris ir savo vaikus pavadino operos „Traviata“ personažų vardais. Likimas nubloškė šeimą į Rusiją, Angarske gyvenę penkerius metus. Vyras dirbo gamykloje, o ji augino sūnų ir dukrą. Tačiau gimtinės labai pasiilgo ir visi grįžo į Varėną. Čia moteris iki pat pensijos dirbo ligoninėje Chirurgijos skyriaus medicinos sesėse.

G.Pigagaitės-Vilbik sūnus, dabar Šiauliuose žinomas teisininkas, prisimena, kaip mama dar ten, Rusijoje, pasakodavo apie gimtąją Dzūkiją, apie tai, kaip ten gražu. Vilbikų šeimoje kartais buvo prisimenamas tas tarpukario metas, kai Lietuva buvo nepriklausoma. „Mama prasitarė ir apie tai, kad čia tokie šaunūs vyrukai partizanai slapstėsi žeminėse ir vien tik savo buvimu demonstravo pasipriešinimą okupantams, - aiškino A.Vilbikas. - Kartą mokykloje per istorijos pamoką man nepatiko mokytojos pasakojimas apie pokarį. Uždaviau netikėtą klausimą, nes man buvo svarbi ta tiesa, kurią girdėjau iš tėvų. Baigėsi tuo, kad juos iškviatė į mokyklą, o mama apie tai, kad jai teko fotografuoti partizanus, niekam neužsimindavo. Man tėvai tada paaiškino, kas ir kaip, liepė daugiau neprasižioti“. G.Pigagaitė-Vilbik grįžusi į tėvynę fotoaparata paimdavo į rankas retai, tačiau sūnų išmokė fotografuoti. A.Vilbikas su fotoaparatu laisvalaikiu, galima sakyti, nesiskiria, ypač mėgsta fotografuoti gamtą, domisi istorija, Lietuvai nusipelnusių asmenybių gyvenimu. O tarp tų įdomių žmonių, žinoma, ir jo mama.

Ne vieną dokumentinį filmą apie istorines asmenybes sukūrusio režisieriaus klausiu, kokia tokių kino juostų prasmė. Juk nemažai medžiagos paprastai turi istorijos ir kraštotyros muziejai... „Prasmė ir yra jamžinti žmones, jų gyvus prisiminimus, priminti jų likimus. Istorija atsiskleidžia tokia, kokia ji buvo, - su savo žaizdomis ir tragedijomis. Tų pasakojimų ir gyvų liudininkų prisiminimų niekada nebus per daug“, - įsitikinęs J.Lingys.

Parengta pagal dienraščio „Respublika“ priedą „Julius/Brigita“

Pasidalink:

Nesutinkate - diskutuokime!

[Versija spausdinti](#)

reklama

Ar domitės Dakaro raliu, kuris vyksta Pietų Amerikoje?

- ☐ Taip, nuliūdau, kad liko tik vienas mūsų ekipažas
- ☐ Dabar - ne, bet kai vyko Afrikoje - domėjausi
- ☐ Retkarčiais pasidomiu
- ☐ Tai manęs visiškai nedomina

Balsuoti

Rezultatai

Apklausa

Ar perkate dėvėtus daiktus?

- ☐ Taip, jeigu daiktas kokybiškas
- ☐ Priklauso nuo situacijos ir perkamo daikto
- ☐ Perku tik išskirtiniais atvejais
- ☐ Niekada neperku

Balsuoti

Rezultatai

Stop kadras

Orų prognozė

Šiandien	Rytoj	Poryt
		
-24 -6 C	-8 -2 C	-9 -1 C
-6 -2 C	-3 +3 C	-5 -1 C
3-8 m/s	5-10 m/s	4-9 m/s

Horoskopai

Valiutų kursai

	USD - 1.0589		PLN - 4.3552
	RUB - 62.7475		CHF - 1.0725
	GBP - 0.8565		NOK - 8.9868

Straipsnio komentarai

Vardas:

El. paštas:

[Komentuoti](#)

Liko simbolių: 1000

Respublika.lt pasilekia teisę pašalinti ne kultūringus, keiksmažodžiais pagardintus, su tema nesusijusius, kito asmens vardu pasirašytus, įstatymus pažeidžiančius, šlamštą reklamuojančius ar nusikalsti kurstančius komentarus. Jei kurstysite smurtą, rasinę, tautinę, religinę ar kitokio pobūdžio neapykantą, žvirblių išskridę jūsų žodžiai grįždami gali virsti toną sveriančiu jaučiu - specialiosioms Lietuvos tarnyboms pareikalavus suteiksime jūsų duomenis.

**„REPUBLIKOS“
SPAUSTUVĖ**

- laikraštinė spauda
- insertavimas
- platinimas
- geros kainos
- lanksti nuolaidų sistema

Tel. (85) 270 2725

Lietuva

Lietuvos politika, Verslas, Nusikaltimai ir nelaimės, Kitos Lietuvos žinios, Žiniasklaida, VSD skandalas, "Snoro" nacionalizavimo kronika

Pasaulis

Pasaulio politika, Nusikaltimai ir nelaimės, Skolų krizė, Kitos pasaulio naujienos, Arabų pavasaris

Sportas

Krepšinis, Futbolas, Kitos sporto šakos

Pramogos

Laisvalaikio kortelė, Laisvalaikio nuolaidos, Žvaigždės ir žmonės, Kinas, muzika, TV, Intymios paslaptys, Keistenybės, Grožis ir stilius

Kultūra

Interviu, Kultūros naujienos, Portretai

Nuomonės ir komentarai

"Respublikos" redakcijos skiltis, "Vakaro žinių" redakcijos skiltis, Skaitytojų laišakai, Bus išklausa

Mokslas

Mokslas, Technika, Sveikata

Prenumerata**Reklama****Kontaktai****Anekdota****Video**

Visos teisės saugomos © UAB "Respublikos" leidiniai". 2014 m.